

Styre
Universitetsstyret

Arkivsaksnr.
26/47165

Dokumentdato
29.04.2026

Saksnr.
34/25

Møtedato
07.05.2026

ORIENTERINGSSAK: Tiltaksplan styrket ekstern finansiering

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 32/25, [STYRK UiB – styrket eksternfinansiering ved UiB](#)
- Styresak 16/26 [Årsrapport for Universitetet i Bergen 2025](#)
- Styresak 17/26 [Oppdatering av universitetets strategi 2023 - 2030](#)

Saken gjelder

Ekstern finansiering styrker mulighetene å gjennomføre forskning av høy internasjonal kvalitet, og er nødvendig for å opprettholde rammer både for god forskning, utdanning og rekruttering. I tillegg åpner det muligheter for strategisk samarbeid og posisjonering nasjonalt og internasjonalt. Universitetets årsrapport viser nedgang i universitetets eksterne finansiering, og utfordringer knyttet til søknadsvolum og gjennomslag i flere av Forskningsrådets og EUs virkemidler. UiBs visjon om å løfte universitetet til et høyt europeisk nivå, krever økt innsats. I denne saken gjennomgås konkrete tiltak for vekst iverksatt av universitetsledelsen, samt forslag til videre arbeid.

Forslag til vedtak

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Tore Tungodden

universitetsdirektør

29.04.2026/Bjug Olav Bøyum/Alette Gilhus Mykeltvedt (avd.dir)

Saksframstilling

ORIENTERINGSSAK: Tiltaksplan styrket ekstern finansiering

Bakgrunn

Fram mot 2030 skal UiB styrke sin posisjon som internasjonalt forskningsuniversitet med langsiktig og nysgjerrighetsdrevet forskning. Ambisjonene i strategi og utviklingsavtale er at universitetet skal bygge flere internasjonalt ledende fagmiljø, og øke gjennomslag både i virkemidler for framragende forskning og i tematiske og utfordringsdrevne utlysninger.

UiBs årsrapport for 2025 viser at den eksternt finansierte virksomheten er redusert for andre år på rad. Dette innebærer lavere forskningsaktivitet, færre rekrutteringsstillinger, mindre internasjonalt samarbeid og lavere inntekter. Årsakene ligger både i nasjonale og internasjonale trender og utviklingstrekk, og i forhold som er særegne for UiB. UiB er avhengig av å arbeide systematisk for å snu nedgangen og bedre den eksterne finansieringen for å nå strategiske mål og bidra på høyt nivå i Europa.

Rapporten [STYRK UiB](#) (2025) viser at det er viktig å satse på ekstern finansiering som er tilpasset strategiske mål for forskningen og bærekraftig i forhold til universitetets og fakultetenes økonomi. I forslag til justert strategi 33/26 er virkemidler knyttet til fremragende/banebrytende-programmene FRIPRO og ERC trukket fram spesielt, fordi de gir særlig gode rammer for banebrytende nysgjerrighetsdrevet forskning i hele bredden av disipliner. FRIPRO og ERC er også programmene som gir de største bidragene til UiBs eksterne finansiering fra henholdsvis forskningsrådet og EU. Andre viktige virkemidler er SFF, SFI, forskningsinfrastruktur og EUs mobilitetsprogram, Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). SFF, SFI og infrastruktur har hatt sterkt fokus de siste årene. For andre program er søknadsaktivitet og gjennomslag varierende.

Terskelen for å oppnå midler fra eksellense-programmer er svært høye. Andre virkemidler, eksempelvis tematiske forskerprosjekter i NFR og pilar to i EU, kan være lettere tilgjengelige og mer relevante for mange fagmiljø. De bidrar til sterke forskningsresultater og stimulerer til sterk rekruttering og samarbeid nasjonalt og internasjonalt.

STYRK-[rapporten](#) viser at UiB har hatt suksessrate både i EU og NFR på linje med andre norske toppuniversiteter, men sender færre søknader enn de mest aktive, særlig til deler av FRIPRO- og ERC-programmene, Marie Curie Postdoktor stipend (MSCA-PF) og tematiske utlysninger i EU og NFR. FRIPRO har vært i særstilling som det viktigste enkeltprogrammet for UiBs vitenskapelig ansatte. Over de siste fem årene har 27 prosent av nye forskningsmidler fra NFR gått til FRIPRO-prosjekt. Derfor er det bekymringsfullt når universitetets årsrapport viser at det ble sendt færre søknader til denne ordningen i 2025, og dette går i motsatt retning av trenden nasjonalt. For å utnytte potensialet i etablerte forskningsmiljøer, må vi må øke søknadsaktivitet i bredden av universitetet. Vi må mobilisere flere søknader blant de erfarne forskerne slik at flere deltar i EUs store ordninger og i NFRs brede utlysninger. Videre registrerer vi noen utfordringer med resultatene hos forskere tidlig i karriereløpet. Vi har fallende suksessrate for ERC Starting Grant, og

vi har lavt gjennomslag i NFRs ordninger for tidlig karriere. UiB har større potensiale i denne gruppen. Det er betydelige variasjoner i kultur, kompetanse og kapasitet mellom fakultet og mellom institutter. Noen miljøer har etablerte rutiner for søknadsprosesser, sterk søknadskultur og god støtte, andre har et større potensiale. Dette innebærer at tiltakene må tilpasses det enkelte miljø og de må tilpasses den faglige kulturen og de aktuelle utfordringene. Forskning og forskningskvalitet er langsiktig arbeid og for å lykkes med dette bør man styrke forskningsfellesskapet og forskningskultur.

Vinteren 2026 har universitetsledelsen arbeidet med å utforme tiltak. Tiltakene ble drøftet på universitetsstyrets seminar i februar og har vært gjenstand for diskusjoner i Forskningsutvalget, på fellesarena for dekaner og direktører. Sammen med STYRK-rapporten har drøftingen lagt premissene for arbeidet med tiltaksplanen.

Tiltak for styrket ekstern finansiering

Tiltak 1 Øke antall søknader til FRIPRO

Forskningsrådets FRIPRO-utlysninger støtter grunnleggende, fremragende og nysgjerrighetsdrevet forskning uten tematiske føringer, og har vært av stor betydning for å ivareta bredden i UiBs forskningsvirksomhet.

Etter forskningsrådets omlegging i 2023 gikk søknad til programmene kraftig ned både ved UiB og nasjonalt, som følge av fravær av utlysninger og omlegging av søknadsrutiner. Etter en viss oppgang i 2024 ble UiBs søknader til utlysningene igjen redusert i 2025, i motsetning til de fleste andre institusjoner. Universitetsledelsen ønsker å stimulere til økt søknad til FRIPRO, og det ble i mars 2026 bevilget ni millioner til mobiliseringstiltak på fakultetene. Midlene er fordelt på fakultetene etter andel ansatte i kombinerte stillinger.

Miljøene står fritt til å bestemme hvilke aktiviteter midlene skal brukes til så lenge det brukes til å understøtte hovedformålet. Målet med dette tiltaket er at antall FRIPRO søknader skal øke sammenlignet med de 72 som ble sendt i 2025 og de 82 som ble sendt året før der igjen.

Tabell 1 Fripro søknader etter årstall for søknad og gjennomslag etter årstall for vedtak.

	2024		2025	
	Søknader	Innvilget	Søknader	Innvilget
UIO	120	22	155	48
NTNU	97	10	89	15
UIB	82	14	72	13
UIT	36	5	45	10
Andre	214	25	280	37
Totalt	550	75	641	123

Videre har Forskningsrådet lansert to nye søknadskategorier: Radikale forskningsideer i tidlig karriere, og Toppforsk. I samråd med fakultetene kan det være aktuelt å sette i gang noen mobiliserende tiltak for å vise mulighetene i programmene. Kategorien «radikale forskningsideer» gir finansiering over kortere tid til yngre forskere som ikke har en ferdig utviklet forskningsidé, og her ligger det et potensiale for en større bredde av unge forskere ved UiB til å søke. Terskelen for å søke disse midlene skal ligge lavere enn for FRIPRO ellers, men målet er at ideen skal kunne videreutvikles til en full FRIPRO- eller ERC-søknad etter fullført prosjekt.

Tiltak 2 Øke antall søknader til Marie Skłodowska-Curie Actions Postdoctoral Fellowships

Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) er et sentralt virkemiddel i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, og har som hovedformål å styrke forskeres karriereutvikling og kompetanse gjennom mobilitet, tverrfaglig samarbeid og opplæring, og gi mulighet til utvikling av radikalt nyskapende forskningsideer. UiB har hatt lavere deltakelse enn andre norske og nordiske institusjoner, og søknad til deler av programmet er betydelig redusert over tid, særlig gjelder dette personlige postdoktorprosjekt. Fakultetene har pekt på krevende egenbidrag som årsak til manglende mobilisering til ordningen. For å imøtekomme dette har Universitetsledelsen besluttet å bidra med kr 100 000 i året til innvilgede postdoktor-prosjekt (MSCA PF) i 2026 og 2027, i tillegg til insentivmidler som fordeles gjennom UiBs budsjettmodell. Tiltaket har blitt godt mottatt av fakultetene, og flere har signalisert ønske om sterkere satsing på ordningen.

Tiltak 3 Dialogmøter om forskning med fakultetene

Våren 2026 er det gjennomført dialogmøter om forskning mellom universitetsledelsen og fakultetene. Dette er også i tråd med anbefalingen i STYRK rapporten for å styrke den strategiske og langsiktige planleggingen. Dialogmøtene tar utgangspunkt i en analyse av fakultetenes prosjektporteføljer og legger opp til gjensidig dialog om både strategiske mål, virkemidler og tiltak som kan bidra til å styrke den eksternt finansierte virksomheten. Møtene viser at de fleste instituttene har et bevisst forhold til å utvikle sin søknadskultur, og flere institutt har satt i gang tiltak for å mobilisere flere forskere til eksterntfinansiert virksomhet.

Tiltak 4 Spissing av karriereutviklingstilbud til yngre forskere

Den viktigste faglige utviklingen hos unge forskere skjer i møte med sterke fagmiljøer, der daglig samhandling, kritisk dialog og felles ambisjoner former både kvalitet og selvstendighet. UiB har flere karrierebyggende tilbud til yngre forskere:

Programmet Momentum har fokus på utvikling av søknadskompetanse, og er rettet mot yngre forskere - postdoktorer, forskere eller førsteamanuensis som ønsker å satse på en akademisk karriere. Formålet er å styrke deltageres karriereutvikling og støtte deltakerne i å skrive å sende inn konkurransedyktige søknader. Universitetsledelsen har ønsket å kunne tilby programmet til flere og har derfor besluttet å øke antall deltakere for kullet som starter høsten 2026 fra 17 til 24.

I 2024 ble det sendt 19 søknader fra UiB om ERC Starting Grant, men ingen fikk tilslag. Konkurransen om ERC-midlene har blitt sterkere, og selv prosjekter med høy score på

evalueringskriteriene kan oppleve å ikke få finansiering. Derfor er det enda viktigere at forskningsideen er sterk nok, og at fagmiljøene bidrar i en tidlig fase i arbeidet med idéutvikling og konseptuell skarphet, og at de unge forskerne får tilstrekkelig tid til å utvikle et ERC-prosjekt. UiB prøver derfor ut et nytt kompetansebyggingsprogram som er spisset mot det eksellente og den banebrytende ideen, «ERC Starting Grant Development Programme.» Programmet retter seg til de som planlegger å sende en søknad til neste utlysning og som har en banebrytende idé som de vil bygge søknaden rundt. Instituttene må forplikte seg til å støtte kandidaten i løpet av programmets fire moduler. Programmet gjennomføres i vår med 28 kandidater fra alle fakultetene.

Sammen med Trond Mohn Forskningsstiftelse (TMF) har UiB utviklet «TMF-UiB Karriereprogram.» TMF og UiB har rekruttert mange unge, fremragende forskere gjennom stipendordningen TMS Starting Grant. I karriereprogrammet sikres mottakerne av stipendet ekstra oppfølging. Kandidatene får innsikt i forskningsgruppeledelse, strategisk organisering av aktiviteter, søknadsarbeid, kommunikasjon og viktige aspekter for å bygge opp en god forskerkarriere, som for eksempel budsjetter, innovasjon eller kommunikasjon om forskning. Målet er å styrke disse unge forskernes karriereutvikling, og å legge til rette for nettverksbygging på tvers av universitetets fagdisipliner.

Tiltak 5 Andre kompetansebyggende tiltak

I STYRK-rapporten peker forskere på betydningen av god administrativ støtte i søknads- og driftsfasen av eksternfinansierte prosjekter. UiB har organisert sin administrative støtte i et sentralt BOA-team som kan bistå med spisskompetanse knyttet til alle elementer av søknadsprosessen. Sammen med fagnær støtte kan teamet bistå forskere i både søknads- og driftsfasen av prosjekter, som gjennomlesning av søknadsutkast, råd og vink om profilering, CV-bygging og utforming av budsjett. På forespørsel kan eksempelvis Forsknings- og innovasjonsavdelingen utarbeide analyser av tilslag, avslag og evalueringer, og avdelingen har god erfaring med å identifisere relevante utlysninger i EU til fagmiljø og institutt. Noen fagmiljø kan ha behov for generell kunnskap om å navigere i forskningslandskapet, og introduksjon til hvordan man kan orientere seg i ulike finansieringskilder. Her kan man få oversikt over hvilke programmer som passer i de ulike karrieretrinnene. Slike henvendelser kan skreddersys etter behov.

Videre er det over tid utviklet ulike typer kurs og workshops som kan gjenbrukes og videreutvikles. Dette kan være temaer knyttet til utvikling av konkurransedyktige søknader med fokus på kvalitet, impact og gjennomføring, og spisset mot ulike utlysninger i EU og Forskningsrådet. Andre eksempler kan være gjennomgang av kravene til rapportering i EU-prosjekter. Dette gir trygghet til både prosjektledere og administrasjon i møte med EU-kommisjonens regelverk. UiB Ferd som er universitetet sitt karrieresenter for yngre forskere er også en del av apparatet knyttet til forskningskultur. Her tilbys det karriereveiledning samt kurs og seminarer for unge forskere.

Tiltak 6 Forskningskultur og forskningsfellesskap

Det aller viktigste tiltaket, og også det mest langsiktige, er over tid å jobbe med kultur for kvalitet i forskningsmiljøene. For å sende flere søknader av bedre kvalitet er det avgjørende å legge til rette for kollegial støtte. Dette innebærer blant annet at søknadsarbeidet blir naturlig del en del av årshjulet, at man jobber aktivt med ideutvikling og konsepter i fagmiljøet; og at fagmiljøet er et sted der man deler og motta gode råd og jobber aktivt med avslag. En slik kultur kjennetegnes av erfaringsdeling og at fagmiljøene innlemmer, motiverer og involverer unge forskere.. God forskningskultur og et forskningsfellesskap kan ikke vedtas, men krever langsiktig og strukturert arbeid over tid.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Tiltaksplanen for styrket ekstern finansiering er svært viktig for å gi bedre vilkår for god forskning ved UiB. Tiltaksplanen er forankret i strategien og i STYRK-rapporten. Dersom UiB skal styrke sin posisjon som internasjonalt forskningsuniversitet med langsiktig og nysgjerrighetsdrevet forskning, må universitetet styrke den eksterne finansieringen i bredden av universitetets fagmiljøer. De fleste av tiltakene som er beskrevet her har blitt iverksatt eller startet opp våren 2026, og tilbakemeldingene fra fakultetene er positive. Fakultetene har de siste årene gjort en betydelig innsats for å styrke den eksternt finansierte forskningen.

Noen av tiltakene har budsjettvirkninger i inneværende år, og delvis også 2027. Det må vurderes hvordan tiltakene skal videreføres

29.04.2026/Bjug Olav Bøyum/Alette Gilhus Mykkeltvedt (avd.dir)